మఱ్ఱిచెట్టు

ఎడారిలో ఒయాసిస్సులా, నిదాఘంలో జడివానలా, కర్ణకఠోరమైన శణగొణ ధ్వనులు ఆగిపోయిన తర్వాత శ్రావ్యంగా వినిపింప సాగిన వీణాగానంలా–మండుటెండలో మఱ్ఱిచెట్టు!

కనుచూపుమేరవరకూ ఎఱ్ఱటి దుమ్మును ఎగజోసుకొని బీళ్ళుబీళ్ళుగా పడివున్న చేలు, వాటిగనుమల్లో వడగాలికి గరగరలాడే బోదెకుబ్బలు, యింకా రేణుగంపలు, చిట్టీత చెట్లు, సూర్యరశ్మిని కత్తులుగా, ఈటెలుగా మార్చి రెంకు వైపులా పదును పెట్టి లోకం పైకి త్రిప్పికొడుతున్న బండ లత్తో నిండిన గుట్టలు, ఆ బండల మధ్య అదురూ బెదురూ లేకుండా నిల్చివున్న బొంత జముళ్ళు —యిలాంటి పరిసరాల మధ్య పాపంలో పుణ్యంలా, నిరాశలో ఆశలా, చీకటిలో వెలుగులా మండు టెండలో ఒక మఱ్ఱిచెట్టు!

నూరంటే నోరునొచ్చును, అన్ని వూడలు దానికి! వందలూ వేలూ అంటే అబ్బురంకాదు, అన్ని కొమ్మలు దానికి! అన్నీ పెద్ద కొమ్మలు గాకపోవచ్చు. చాలాపెద్దవి. అంతకంటే చిన్నవీ మరీ చిన్నవీ అయిన శాఖోపశాఖలతో మానవ శరీరంలో రక్తనాళాలకు మల్లే నలుమూలలకూ విస్తరిల్లి భగవంతుడు ప్రాణిలోకానికి ప్రసాదించిన శాశ్వతమైన ఆతపత్రంలా గంభీరంగా నిలబడివున్న మర్రిచెట్టు!

హేమంతంలో మంచుసీట తానమాడి, శిశిరంలో ప్రాచీరవ్వాడ్చివేసి ,వసంతంలో కొత్తచీర కైసేసి, గ్రీష్మంలో మాతృమూర్తిలా మార్గాయాసంలో డస్సిన పాంథులను తన ఒడిలోకి తీసుకొని స్వేదం తుడిచి, సేద తీర్చి చల్లగా ఆతిథ్యాన్ని నెరపే మర్రిచెట్టు!

ఇంతకు అది ఊహా చిత్రంగాదు! నిజం!

ఆ మర్రిచెట్టు నేటికీ వుంది.

పట్టణానికీ పల్లెటూరికీ ఏడుమైళ్లదూరం. పట్టణంనుంచీ పల్లెటూరికి వెళ్ళే మట్టిబాట ఆ మర్రిచెట్టుకు పది బారల దూరంలో వెళ్తుంది.

ఆ పల్లెటూరే మావూరు.

ఆ పట్టణంలోనే నేను చదువుకున్నాను. మునసబు గారబ్బాయి చంద్రం, కరణంగారబ్బాయి కృష్ణ, చౌదరిగారి కుర్రాడు శ్రీరాములు యింకా అలాంటివాళ్లు ఏడెనిమిది మందితో బాటు నేనూ హైస్కూలులోచేరి పోయాను.

చేరడానికేముంది ! ఉబలాటం కొద్దీ చెపిపెంచుకోవచ్చు కానీ చిక్కు రావడమల్లా కమ్మకోనవలసి వచ్చినప్పుడే !

అసలు నేను హైస్కూలులో చేరకమునుపే, అడుగులోనే హంస పాదులా యింట్లో కాస్త గొడవ జరిగింది.

“అదేమిటండీ, అలా నిమ్మకునీరెత్తినట్టు కదలకుండా కూర్చున్నారు! ఊళ్ళో కుర్రాళ్లందరూ హైస్కూలులో చేరబోతున్నారటగా! రామూన్ని ఏం చేద్దామనుకుంటున్నారు. ఎద్దులు కొట్టి ముద్దలు తినడానికి మీరు నాలుగు సెంట్ల పొలమైనా సంపాదించిపెట్టారు గనుకనా! చదువు కోకపోతే వాడెందుకు పనికొస్తాడు ?” అంటూ రంగంలో ప్రవేశించింది మా అమ్మ.

“అబ్బే నేనూ ఆలోచిస్తున్నానే! నీ కొడుకు చదువు కోవాలన్న ఆశ నీకుంటుంది. న్యాయమే! కానీ నువ్వు నా పరిస్థితి కూడా కాస్త ఆలోచించాలి. మనం వీడిని బడిలో చేర్చగలం! చచ్చీ చెడి పుస్తకాలూ కొనివ్వగలం, ఫీజూ

కట్టగలం కానీ హూటల్లో మాత్రం చేర్పించలేము. అది మన తాహతుకు మించినపని. నడిచి వెళ్ళి చదువుకోమందామంటేనా రేపటా మాపటా ఏడేడు పద్నాలుగు మైళ్లు తిరగడానికి ఈ వెధవ వేళ్ళెడంతైనా లేడాయె! పోనీలే, యిప్పుడు మించి పోయిందేముంది? వచ్చే ఏడాదికి చూచుకుందాములే" అన్నారు నాన్నగారు.

అమ్మ వంట యింటి గుమ్మంలో నిలబడి నాన్నగారితో మాట్లాడుతోంది. నేను తలుపుచాటున నిలబడి ఆమె కొంగును లాగుతున్నాను!

"ఊహు, ఈ విషయంలో మాత్రం వాయిదాలు పెట్టకండి బాబూ, మీకు పుణ్యముంటుంది! పని పాటా లేకుండా ఒక్క సంవత్సరం యింటి దగ్గరే వుండి పోతే కుర్రాడు ఒగ్గె పోతాడు, తరువాత మీరు చదువుకోమన్నా చదువుకోకుండా రాలుగాయలా తయారవుతాడు. మీకెందుకూ! వాడిపాట్లేవో వాడు పడ్తాడు. మీరు స్కూల్లో చేర్పించితే చాలు అదే మాకు పది వేలు!"

"ఐతే కుర్రాడి బాగును గురించి శ్రద్ధవున్నదల్లా నీ కొక్క దానికేనన్నమాట!"

"మీకూ వుంది లెండి—శ్రద్ధ! తెలుస్తూనేవుందిగా!"

అంటూ మా అమ్మ ఒక్కవిసురుతో దూరంగా వెళ్లిపో యింది.

నిండుగా రెండు రోజులు ఆలోచించిన తర్వాత నాన్న గారు తమ నిర్ణయాన్ని ప్రకటించారు.

"ఇదిగో, నీకే చెబుతున్నది! నేనేమో నీమాట మేరకు కుర్రాణ్ణి స్కూల్లో చేర్పించేస్తున్నాను. కానీ మన పాలిటికి రాబోతున్న వన్నీ గడ్డు రోజులు. ఈ పూరికొంప పైన కప్పెగిరిపోతుంది, మొదట బోదకొని కొత్తకప్పే సుకోవాలి. ఆ తరువాత అమ్మాయికి పెళ్లికావాలి. పైగా మనది పిల్లా జెల్లా వున్న కుటుంబం నా జీతం రాళ్లు తిండికే సరిపోవు. అక్కడ హైస్కూల్లో కరణంగారబ్బాయి కొత్త దుస్తులు కుట్టించుకున్నాడనీ, మునసబుగారి కుర్రాడు మంచి కలం కొన్నాడనీ లేని పోని ఖర్చులన్నీ యింటిపైకి తెస్తే నేను భరించేవాణ్ణిగాను! నాకు తెలిసిందల్లా ఒక్కటే ఒక్కటి. ఒక చిన్న టిఫిన్ కారియరు కొని పెడ్తాను. నువ్వు తెల్లవారుజామున ఏ వేళప్పుడు లేస్తావో నాకు తెలి యదు. పొద్దు పుట్టేసరికి యింత వండి పెట్టు. తీసు కుని బడికి వెళ్తాడు. మనం చేయగలిగిందంతే! ఆ తరువాత వాడు చదువుకుంటే బాగుపడ్తాడు. లేకుంటే వాడి రాత కొద్దికీ పోతాడు..."

నాన్నగారి షరతులన్నింటికి మేము కిమ్మనకుండా సమ్మ తించడమేమిటి, పరీక్ష, జీతం చెల్లింపు మొదలైన తతంగం జరిగిన తర్వాత నాపేరు పాఠశాల రిజష్టర్లో నమోదు కావడమేమిటి, నా చేతికి టిఫెన్ కారియరు రావడమే మిటి-యివన్నీ ఆ తరువాత జరిగిన సంగతులు!

హైస్కూల్లో చేరినవాళ్ళు చేరిపోగా, పల్లెనూ పట్టణానికీ నడచి చదువుకోవడంలో నాకిద్దరు సహచరులు మాత్రం దొరికారు. ఒకడు రోడ్డుకూలీ రామస్వామి కొడుకు. పేరు రంగడు. మరొకడు జంగం గురుమూర్తిగారి కుర్రాడు గౌరీపతి. మేము ముగ్గురమూ యింటి దగ్గర బయల్దేరి నప్పుడైతే అదొక క్రీడలాబయల్దేరేవాళ్లం. సాయంత్రం ఏడు గంటలకు మళ్లీ యింటిముఖం చూసేసరికి మాబళ్లంతా హూనమై పోయేది. వేడినీళ్లతో స్నానంచేసి దీపందగ్గర కూచుంటే నిద్రముంచుకొచ్చేది. అలాగే నేలపైకి వ్రాలి పోయేవాణ్ణి. అరుగుపైన పడుకున్న నాన్నగారు పది నిమి షాల కొకసారి "చదువుతున్నాడా, లేదా" అని పరామ ర్శించేవారు! "చదవకేంచేస్తాడుగానీ మీరు పడుకోండి" అని అమ్మ సర్ది చెబుతుండేది.

ఇలా రెండుమూడేళ్ళు గడచి పోయాయి. నేను మూడోఫారంపాసై, నాలుగో ఫారంలో ప్రవేశించాను!

ఒకరోజు ఉదయం మా క్లాసుటీచరు మామూలు కన్నా వుత్సాహంగా తరగతి గదిలోకి వచ్చారు. ఒకటి రెండు నిమిషాల్లో అటెండెన్సు వేయడం ముగించి, పైకిలేస్తూ "మీకునేనొక ఆనందకరమైన వార్త చెప్పబోతున్నాను." అన్నారు.

"ఏమిటేమిటి ?" అని అందరూ ఒక్కుమ్మడిగా అడిగేశారు.

"అదే, అదే. నేనాదినుంచీ మొత్తుకుంటూ వున్నది, అలా గోల చేయకూడదనే! అందరూ నిశ్శబ్దముగావుంటే చెబుతాను... ఈ నెల కడపటి వారంలో మనం ఎక్స్ కర్షను వెళ్లబోతున్నాము."

"ఎక్కడికి మేష్టరుగారూ! ఎక్కడికో చెప్పరూ..." మళ్ళీగోల!

వాళ్ల కుతూహలాన్ని చూచి, ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుకుంటూ మేష్టారుగారు చెప్పసాగారు. "మొదట కంచి, ఆ తర్వాత చెన్నపట్నం. అక్కడనుంచీ పక్షితీర్థం. చిట్ట చివర మహాబలిపురం. కంచికామాక్షిని గురించి మీరు వినేవుంటారు. అది దేవాలయాల పట్టణం. ఇక మదరాసు సంగతి సరేసరి! మ్యూజియం, మృగశాల, దీప

గృహం, విమానాశ్రియం,-ఇలాంటి చూడదగిన విశేషాలు చాలావున్నాయి. పక్షితీర్థంలో పదకొండున్నర గంటలకు సరిగ్గా రెండుపక్షులు జంటగావచ్చి ప్రసాదాన్ని స్వీకరించి వెళ్ళిపోయేదృశ్యం —నిజంగా మనకు విస్మయాన్ని కలిగిస్తుంది. ఇక మహాబలిపురాన్ని గురించి చరిత్రపాఠాల్లో రానే వచ్చింది! పల్లవుల శిల్పకళ పరాకాష్టకు చేరుకున్న ఏకశిలా రథాలు అక్కడే ఉన్నాయి. అన్నిటినీ మించి సముద్రతీరంలో ఆ దేవాలయం. భుగభుగమని పైకెగసి, రాళ్ళకు ఢీకొని మంచి ముత్యాలకు మల్లే జల్లు జల్లున పైకెగిరి, రభసంతో చెలియలికట్టను తాకి మళ్ళీ వెనక్కు మరలిపోయే ఆ సముద్రతరంగాలు —అద్భుతమైన ఆ ప్రకృతి సౌందర్యం అవన్నీ చూచి తీరవలసిందేగాని, చెప్పగా, అవిగూడా ఒక పాఠంలా చెప్పుక పోదగినవిగావు. ఇంత దూరం వెళ్ళి రావడానికి మీరు ఒక్కొక్కరూ వెచ్చించవలసింది పది రూపాయలు మాత్రమే! చాలనిదానికి స్కూల్ ఫండ్సులోనుంచి కొంతడబ్బివ్వడానికి హెడ్మాష్టరుగారు అంగీకరించారు..."

మేష్టారుగారు ఒకటి రెండు క్షణాల పాటు మౌనం వహించారు. క్లాసంతా నిశ్శబ్దంగావుంది.

"ఇలాంటి అవకాశం మాటిమాటికీ వచ్చేదిగాదు. అదను

మించితే ఆశాభంగం! కమాన్, ఎవరెవరు రాదలచుకు న్నారో లేచి నిలబడండి!"

మేష్టారుగారి నోటివెంట మాట వచ్చీరాకముందే తర గతి తరగతంతా పైకి లేచేసింది.

లేవనివాణ్ణి నేనొక్కణ్ణే మాత్రమే!

తలవంచుకుని బెంచీకి అంటుకుపోయి అటూ ఇటూ చూచాను. అఖరుకు రంగడు సైతంలేచాడు! గౌరీపతి గూడా నిలబడి నావైపు ఓరచూపులు సారిస్తూ 'యిహిహి' అని పళ్ళికిలిస్తున్నాడు!

"ఏమిట్రా రామం! నువ్వుమాత్రం..."

వాక్యం పూర్తిగాకముందే లేచి నిల్చున్నాను.

"నా పేరుగూడా వ్రాసుకోండి మేష్టరుగారూ. నేనూ వస్తున్నాను..." అన్నాను.

అన్నానేగాని అన్నమాట నెలా నెగ్గించుకోగలనో నాకు బోధపడడంలేదు!

"రైట్, అలావుండాలి. ఐతే మనక్లాసు క్లాసంతా విహా రానికి కదులుతుందన్నమాట! కానీ ఒక్కవిషయాన్ని జ్ఞప్తి లోవుంచుకోండి. మనకు అట్టే వ్యవధిలేదు. వారంరోజుల్లో

మీరు డబ్బు చెల్లించేయాలి..." అంటూ ఆ ప్రస్తావన అం తటితో ఆపి పాఠం చేతికి తీసుకున్నారు మేష్టారుగారు!

బిక్కు బిక్కు మంటున్న గుండెను! అరచేతిలో చిక్క బట్టుకుని సాయంత్రం యింటికి తిరిగి వెళ్లాను. నాన్నగారితో ముఖాముఖిగా మాట్లాడేధైర్యం నాకేనాడూ లేదు. ఆల నకైనా పాలనకైనా మా అమ్మేనాకు శరణ్యం! ఆమె దగ్గర మెల్లగా ఈ విషయాన్ని ప్రస్తావించాను.

"బాబ్బాబూ! నీకు పుణ్యముంటుందిగానీ నువ్వూరు కోరా రామం! ఈమాట చెబితే మీనాన్నగారు మండి పడ్తారు. అదీగాక శుభ్రంగా చదువుకోవాలిగాని, మనం అదొక పనిగా వూళ్ళు తిరగ్గలమా చెప్పు..."

"కాదమ్మా! మరెప్పుడూ అడగను. క్లాసులో అం దరూ వెళ్తున్నారు. నేను రానని చెబుతే నలుగురిలో నగు బాటు తప్పితే మరేమీలేదు. వెళ్ళకతప్పదు. పేరు గూడా యిచ్చేశాను. నువ్వెలాగో నాన్నగారిని ఒప్పించాలి..."

"ఊహు, మీనాన్నగారిని ఒప్పించడమే! అది నా తరంగాదు బాబూ!" నామాట మొదలంట కొట్టివేసి ఆమె తనపనిలో తను లీనమై పోయింది.

నాకు ఏడుపువచ్చినంత పనైంది. వుక్రోషంలో విల విల లాడిపోయాను. తలను గోడకువేసి బాదుకుందా మనుకున్నాను. అమ్మను మింగేయాలన్నంత కోపం వచ్చింది. అన్నింటికీ చివర ఆమెను లొంగదీసుకోడానికి నాకున్న దొక్కటేతరుణోపాయం. అది యిదివర కెన్నిసార్లో బ్రహ్మా స్త్రంలా వుపకరించింది కూడా! క్షణాల్లో దాన్ని అమల్లో పెట్టేశాను—స్నానం చేయను పొమన్నాను! అన్నంతిన నంటే తిననన్నాను.

అమ్మఏమనుకుందో గాని మూకీభావంతో వూరుకుంది.

నాన్నగారు ట్యూషన్లూ అవీ చూచుకొని ఎనిమిది గంట లకు యింటికి వచ్చారు. రాగానే "ఏడీవాడు! ఇంకా దీపందగ్గర కూర్చోలేదేమిటి?" అంటూ కేకవేశారు.

"రారా రామం! స్నానంచేద్దువుగాని రా" అంది అమ్మ ఏమీఎరుగనట్టు!

పిల్లిలా తోక ముడుచుకుని పెరట్లోకి దాటిటేశాను. అలా చేయకపోతే ఏమవుతుందో నాకుతెలుసు. వీలైనంతవరకూ వీపును (కాకపోతే శరీరాన్ని) పదిలంగా వుంచుకోవాలను కోడం మానవసహజం!

కానీ రాజధానిలో తిరుగుబాటు చేయడానికి వీల్లేక మారుమూల ప్రాంతంలో టెలిగ్రాఫ్‌తీగలకు ఎసరుపెట్టిన

దేశభక్తుడికి మల్లే నేను పెరట్లో నా విప్లవాన్ని కొనసాగించాను. వేడినీళ్ళను జలదారిలో దొర్లించాను. చన్నీటిని ఒంటిమీాద దిమ్మరించుకున్నాను. ఒళ్ళు తుడిచీ తుడుచుకోకుండా ఉడుపులు తొడుక్కున్నాను.

అమ్మ కిక్కురు మనకుండా చూస్తూనే వూరుకుంది.

"ఐతే యింకా తీరిక కాలేదన్నమాట! ఏంచేస్తున్నావురా రామం!" హుంకరిస్తున్నారు నాన్నగారు.

"అన్నం పెట్టానురా రామం! భోజనంచేసి వెళ్ళువుగానిరా" వంటగదిలోనుంచి అమ్మ పిలుస్తోంది.

కంచం ఎదుట కూర్చున్నాను. అన్నాన్ని చిందర వందర చేశాను. ఒక్క ముద్దైనా నోట్లో వేసుకోకుండా అయిదు నిమిషాలసేపు తిన్నట్లు అభినయించాను. ఆతర్వాత లేచి దీపందగ్గరకు బయల్దేరాను.

పుస్తకాన్ని తెరచి ఏదో చదువసాగాను. కానీ మనసు చదువుపైన లగ్నం కాలేదని ప్రత్యేకించి చెప్పడం అనవసరం!

ఆమాటకొస్తే ఆరాత్రి మలిజాము గడచేదాకా కునుకు గూడా పట్టిందిగాదు.

నిద్రలేచేసరికి పొద్దు పొడిచింది. తొందర తొందరగా ముఖం కడుక్కొని స్కూలుకు సిద్ధమై గుమ్మం దగ్గరకు వచ్చాను. రంగడూ గౌరీపతీ విజయోత్సాహంతో మా యింటిని సమీపిస్తున్నారు.

"మేము పదిరూపాయలు తెచ్చేశామురా! మీ నాన్న గారేమన్నారు?" అన్నాడు గౌరీపతి.

"ఏమంటారు! రేపోమాపో యిస్తారు. ఇప్పుడు తొందరేముంది? ఇంకా గడువుంది గదా!"

నేనింట్లో కొనసాగిస్తున్న అంతర్యుద్ధం సంగతి వాళ్ళకు తెలియడం నాకిష్టంలేదు. వాళ్ళకు తెలియక మునుపే నేనా అంతర్యుద్ధంలో విజయం సాధింప గలననే భావించాను.

కానీ ఈ విషయంలో నేననుకున్న దొకటి! ఐనది వేరొకటి!

నాలుగోనాటికల్లా నాన్నగారు నావాలకాన్ని పసిగట్టేశారు. నిలదీసి అడిగి అమ్మనోటినుంచీ అసలు విషయాన్ని రాబట్టారు. ఆరోజు సాయంత్రం నేను ఇంటికి వెళ్ళేసరికి ఉగ్ర నారసింహ స్వరూపంలో సాక్షాత్కరించారు!

"ఏమిట్రా, నీకువిక్స్కర్షనొక్కటే తక్కువైందిగదూ!

పంపకపోతే అన్నం ముట్టవుగదూ! ఊహలు, నీ వ్యవహారం అంతలో వుందన్నమాట! ఏమనుకుంటున్నావు మరి, నీపు చీరే స్తాను. ఇక పైన ఆమాట ఎత్తావంటే నీవళ్ళు నీదిగాదు!"

నేను బిక్కచచ్చిపోయాను. దీనంగా అమ్మకేసి చూశాను. ఆమె అంతకంటే జాలిగా, నిస్సహాయంగా నావైపు చూస్తోంది.

పదిపదిహేనేళ్ళ తర్వాత ఈనాడు ఆసంఘటనను మన నం చేసుకుంటే ఆరోజు ఆక్షణాన నాలేత బుర్రలో చెల రేగిన ఆలోచనలన్నీ ఎంతో విపరీతంగా భాసిస్తున్న మాట నిజమే! కానీ ఆనాడవి నాకు సహజంగా తోచాయి. లోకంలో యింతకంటే కర్కశస్వభావం మరెక్కడా వుండ బోదనుకున్నాను. కుర్రాడన్నతర్వాత వాడికి వెయ్యి ఉబలాటాలుంటాయి. వాటిని నెరవేర్చడం తల్లి దండ్రుల కనీసధర్మం. ఆ పని చేతగాక నోరుచేసుకొని చేయిచేసు కుని కుర్రాళ్ళ కోరికలను బలవంతంగా అణగదొక్కడం అన్యాయం, అక్రమం! నేనీఅన్యాయాన్ని సహించ బోను!! ఈయనకు బుద్ధొచ్చేలా ఏమైనా చేయాలి. ఏం చేయాలి? ఏం చేస్తే ఈయనకు బుద్ధొస్తుంది?

ఎక్కడికైనా పారిపోతే?

అవును, పారిపోవాలి. నాకోసం వెదకివెదకి ఈయన

వేసారిపోవాలి. పది రూపాయలిచ్చివుంటే కుర్రాడుయింటి పట్టునేవుండి కంటికి కనిపిస్తూ వుండేవాడుగదా అన్న పశ్చాత్తాపంతో దహించుకపోవాలి.

ఆరాత్రి సైతం నేనునిద్ర పోదలచుకోలేదు. ఎప్పుడెప్పుడు కోడికూస్తుందోనని కాచుక కూర్చున్నాను.

కోడి కూయనే కూసింది. లేచి మెల్లగా బయటికి వచ్చాను. మసక చీకటిలో రోడ్డువెంట నడవసాగాను.

పట్టణం చేరుకునే సరికి గంట ఎనిమిది.

స్కూలు దరిదాపులకు వెళ్ళకుండా సందుగొందుల్లో బడి రైల్వేస్టేషను చేరుకున్నాను. ప్రయాణికుల సందడిలో స్టేషనుమారుమోగి పోతుంది. ఏవైపునుంచోగాని రైలు రాబోతున్నట్టుంది. అది ఏవైపునుంచి వచ్చినా ఎక్కడికి వెళ్లినా నాకిబ్బందిలేదు. నేనొక పెట్టెలో దూరి కూర్చోగలిగితే చాలు!

కానీ ఆలాచేయడానికి వీల్లేకపోయింది. గేటుదగ్గర తెల్లటి దుస్తుల్లో ఒకపొడుగాటి టికెట్ కలెక్టరు టికెట్లు తనిఖచేసిగాని ప్రయాణికులను లోపలికి వదలడంలేదు.

కర్తవ్యమేమిటో తోచక విగ్రహంలా బెంచీపైన

కూర్చుండి పోయాను. రైలు రానూవచ్చింది. వెళ్లనూ వెళ్ళిపోయింది.

గంట పది కావస్తోంది.

స్టేషను నుంచి ఈవలకు వచ్చాను. గమ్యస్థానమంటూ ఒకటిలేక వీధులవెంట చెడతిరిగాను. తాలూకాఫీసులో గంట పన్నెండుసార్లు మ్రోగింది.

అప్పుడు నేను బస్టాండు చేరాను. మెల్లిగా బస్సుల పైన పేర్లు చదువుకుంటూ వెర్రిగా తిరుగుతున్నాను. కడప, కదిరి, రాయచోటి తిరుపతి, కాళహస్తి...ఎక్క డెక్కడికో వెళ్తున్నాయి బస్సులు. కానీ ఏ బస్సులో ఎక్కా లన్నా డబ్బుకావాలి! నాచేత ఒక చిల్లికానీ కూడాలేదు.

పొద్దు పడమటికి వాలిలిపోయింది. తిరిగితిరిగీ కాళ్ళు పీక్కుపోతున్నాయి. పారిపోవడం సంగతి దేవుడెరుగు, చల్లనిచోటు చూచుకుని కదలకుండా పరుంటే బాగుండు ననిపించింది.

బస్టాండుకు దగ్గరగా ఒక విఘ్నేశ్వరుని కోవెలవుంది. భక్తులు గణపతికి వీధిలోనుంచే మొక్కులు చెల్లించి వెళ్లి పోతుండటంవల్ల దేవాలయాంతర్భాగం సాధారణంగా నిర్జ

నంగా నేవుంటుంది. కాళ్ళీడ్చుకుంటూ కాయాన్ని అక్కడికి చేరవేశాను. గర్భగుడి వెనుకవైపున గోడనీడలో చేతినే తలగడగా వుంచుకొని పడుకున్నాను. రాత్రిగూడా సరిగా నిద్రలేదేమో, పడుకోగానే నిద్రపట్టింది. ఎంతసేపు నిద్ర పోయేనో తెలియదు. లేచేసరికి బాగా చీకటి పడిపోయింది.

ఓపిక లేకపోయినా లేచి నిల్చున్నాను. వీధిలో వుండివుండి సైకిళ్ళూ జట్కాలూ పరుగెడుతున్నాయి. పది బారల దూరం నడిచే సరికి నాకోవిషయం చటుక్కున స్ఫురించింది. ఇప్పుడు నన్ను ఎదుర్కుంటున్న ప్రశ్న ఎలాపారిపోవాలన్నదిగాదు. ఇప్పుడు నన్ను తీవ్రంగా ఎదుర్కుంటున్నది ఆకలి! ప్రేగులు నకనక లాడిపోతున్నాయి.

ఆ రాత్రి నాకుకలిగిన వివిధానుభవాల ఆధారంతో నేనొక ముఖ్యమైన విషయం తెలిసికోగలిగాను. దిక్కులేనివాళ్ళ పాలిటికి ఈపట్టణంచాలా భయంకరమైనది. ఇక్కడ లెక్కలేనంతమంది నివసిస్తున్నారు. కానీ ఎవడి ధ్యాస వాడిది ఎదుటివాడు తిన్నాడా, తినలేదా, ఊపిరితో ఉన్నాడా లేదా అని ఆలోచించే పాటి ఓపిక యిక్కడ ఎవరికీ వున్నట్టులేదు. వీళ్ళపాలిటికి బ్రతుకంతా ఒక పరుగుపందెంలా వుంది. ఒక్క క్షణం ఆలస్యమైతే ఎక్కడ తమ పుట్టిమునిగిపోతుందోనని వీళ్ళు రివ్వురివ్వున బాణాల్లా దూసుకుపోతారు. ముఖ

మెరుక లేనివాడెవడైనా వీళ్ళకెదురైతే ఏలయినంత వరకూ పట్టించుకోరు. ఒక వేళ పట్టించుకుంటే 'ఏవూరు? ఎందు కొచ్చావు? ఎక్కడికి వెళ్తున్నావు! ఇక్కడేం చేస్తున్నావు?" అంటూ ప్రశ్నల వర్షంలో వేధిస్తారు. ఎంతసేపైనా మాటలేగాని మన్నన కనుపించదు. చివరకు అరుగులపైన గూడా పడుకోనివ్వరు. 'ఇంతచేశావా భగవంతుడా' అని వీధుల వెంట తిరుగుదామనుకుంటే కుక్కలు తిరగనివ్వవు. ఇదంతా చాలక తప్పి దారి గస్తుతిరిగే పోలీసు వాళ్ళకళ్ళ బడితే——వాళ్ళు ఏడు తరాలనుంచీ తాతముత్తాతల గాధలు తెలుసుకోందే విడిచిపెట్టరు!

ఆరోజురాత్రి సినిమాథియేటరు ప్రాంతంలో కాసేపు తారట్లాడి తిరిగి వస్తుండగా నన్ను కుక్కలు తరుముతున్న మాట వాస్తవమే! ఆతరువాత నేనొకరక్షక భటుడికి తార సిల్లి, ఒకటిచెప్పబోయి మరొకటిచెప్పి చిక్కి బిక్కిరించిన మాటా యథార్థమే! ఎలాగో అతణ్ణి వదిలించుకుని మళ్ళీ వినాయకుని గుడికే దారి తీశాను. కానీ తీరా అక్కడికి వెళ్ళి చూసేసరికి తలుపులుమూసి తాళాలు బిగించేశారు!

మెట్లపైన కూర్చుందామంటేనా, మళ్ళీ పోలీసువాడీ దారంట వస్తాడేమోనన్న భయం ఒకవైపున, అరుగుపైన పడుకుందామంటేనా. తన్నితగిలేస్తారేమోనన్న భీతి మరొక

వైపున! గర్భకుహరంలో చండప్రచండంగా రగులుకుంటున్న క్షుద్బాధ వేరొక వైపున!

భయంతో బాధతో దుఃఖంతో దిగులుతో నాకారాత్రి శివరాత్రిగా తెల్లవారింది.

లోకానికి సూర్యోదయంతో బాటు నాకు జ్ఞానోదయం కూడా కలిగిన ఆ వుదయం నా కెన్నటికీ మరపురానిది!

నేనుచేసింది తీవ్రమైనపొరపాటు. ఈవిశాల ప్రపంచంలో నాకు చల్లటి ఆశ్రియం లభించేది ఒక్కటంటే ఒక్క-చోట మాత్రమే! పన్నీటి జల్లులాంటి వాత్సల్యం నాకక్కడ తప్పితే మరెక్కడా లభ్యంకాదు. అక్కడుంటేనే నాకు తిండి? అక్కడుంటేనే నాకు బట్ట! అక్కడుంటేనే నాకుచదువు.

పువ్వు చెట్లోనే వుండాలి.

విగ్రహం గుడిలోనే వుండాలి.

స్థానభ్రంశం జరిగితే—పువ్వు వాడిపోతుంది. విగ్రహానికి పూజా పునస్కారాలుండవు.

తలపులన్నీ వుఛ్ఛులు త్రెంపుకొని యింటివైపుకు పరుగుతీశాయి. ఈపాటికి మా అమ్మ నాకోసం బెంగపెట్టుకుని నిలువునా నీరైపోయి వుంటుంది. నామూలంగా దుస్సహామైన వేదనకు గురై కృంగి పోయి వుంటుంది.

చరాలున లేచి నిల్చున్నాను. కళ్లు తిరుగుతున్నప్పటికీ లక్ష్యపెట్టకుండా వీధి మలుపు దాకా నడిచాను. ఊహు, ఎంతగా ప్రయత్నించినా నడవడం సాధ్యం కావడంలేదు. ఇలా కాదని కొళాయిదగ్గర ముఖం కడుక్కొని కడుపునిండా నీళ్లు తాగేశాను. తెచ్చిపెట్టుకున్న ఓపికతో మళ్లీ నడక కొనసాగించాను.

అప్పటికే పొద్దు ఏడెనిమిది బారల ఎత్తున దుర్నిరీక్ష్యంగా మండి పోతుంది. చెట్ల నీడలు కురచలై పోతున్నాయి. ముఖం పైన చెమట క్రమ్ముకుంటున్న పురవడిని బట్టి చూస్తే మరికొంత సేపటికి నా దుస్తులు తడిసి ముద్దయి పోయేటట్టున్నాయి. అందుకు తోడు వడగాడ్పులు క్షణ క్షణానికీ రాటుదేలి గుంయి గుంయి మంటూ గూబలో గీపెడుతున్నాయి.

పట్టణం పొలిమేరలు దాటి రెండు మైళ్లుమాత్రం నడవగలిగాను. ఏదో ఒక అదృశ్యమైన శక్తి నన్ను నడిపించుకపోతోందేగానీ నిజానికి నేను నడవడంలేదు. అడుగులు తడబడుతున్నాయి. ఒళ్ళు తూలిపోతోంది. రాత్రల్లా నిద్రలేని కళ్లకు మిట్ట పల్లాలన్నీ ఏకంగానే కనిపిస్తున్నాయి.

ఈ సారి ప్రతి పర్లాంగు రాయిదగ్గరా కాసేపు విశ్రాంతి తీసుకోవాలని నిర్ణయించుకున్నాను. ఈ క్రొత్త నిర్ణయాన్ని

ఆసరాగా వుంచుకుని మూడో మైలు రాతిని అధిగమించ డానికి అరగంటసేపు పట్టింది. అప్పటికి సూర్యుడు నడి మింటికి అల్లంత దూరంలో వుండి లోకం పైకి చండ్రని ప్పులు వెదజల్లుతున్నాడు.

చెమటలో తడిసిపోయిన చొక్కాను తీసి తలపైన వేసుకుంటూ ముందుకు చూచాను. అప్పుడు బైర్లు క్రమ్మక పోతున్న నాకళ్లకు కనిపించింది—ఒక్క—టే ఒక్క—టి! అది పచ్చటి ముద్దలా కనిపించింది. ఆకాశానికి హత్తుక పోయిన చిత్రపటంలా కనిపించింది.

కానీ వెనుకటి పరిచయం వల్ల పోల్చుకున్నాను —అది మర్రిచెట్టు !

మళ్లీ అరమైలు దూరం ఎలా నడవగలిగానో నాకు తెలి యదు. స్వప్రయత్న మేమీ లేకుండా అంత దూరం నడవ గలగడం ఎలా సాధ్యమైందో చెప్పలేను. కళ్ళు తెరిచేసరికి నేనా మర్రిచెట్టు నీడలో పడి వున్నాను. నా దగ్గరగా కూర్చుని నాన్నగారు తడి గుడ్డతో మెల్లగా ముఖాన్ని తుడుస్తున్నారు.

కళ్ళు తెరవగానే "లేచి కూచోరా రామం" అన్నారు. కూర్చున్నాను.

చెట్టులోనుంచీ నాలుగాకులు తెంపుకుని విస్తరిగా పేర్చారు. టిఫిన్ కారియరులోని అన్నాన్ని తీసి అందులో వుంచారు. "నువ్వు తింటుండరా రామం! నేను వెళ్ళి నీళ్ళు తీసుకొస్తాను" అంటూ కారియర్ తీసుకొని బయ ల్దేరారు.

ఆకులోని అన్నం వైపోకసారి చూచాను. తలపై కెత్తి మంచినీళ్లకోసం వెళ్తున్ననాన్నగారి వైపోసారి చూచాను.

మాసిపోయిన పంచ...చిరుగులు పడిన చొక్కా... పగుళ్లు కనిపిస్తున్న పాదాలు...తన సౌఖ్యాన్ని త్యాగం చేసి, తన అవసరాలను విస్మరించి ఆయన తన బ్రతుకును ఎవరికోసం అంకితం చేశారు ?

చుట్టూరా కష్టనష్టాలే ఆయనకు! కానీ ఆ కష్టనష్టాలు ఎవరిపైకి ప్రసరించ గూడదని ఆయన ఆకాంక్ష ?...

నాన్నగారు నీళ్ళు తెచ్చారు. నేను భోజనం ముగించాను.

"ఎండ తగ్గాక వెళ్దాంగానీ కాసేపు పడుకోరా రామం." అన్నారు నాన్నగారు.

* * * *

ఆ సంఘటన జరిగి చాలా కాలమైంది. ఆ మరి

చెట్టును తలచుకున్నప్పుడల్లా నాకు మానాన్నగారు జ్ఞప్తికి వస్తారు. నాన్నగారిని తలచుకున్నప్పుడల్లా ఆ మర్రిచెట్టు మదిలో మెదలుతుంది. కానీ నాన్నగారు చనిపోయారు. మర్రిచెట్టు మాత్రం అక్కడే వుంది. భూకంపాలు సంభవించకపోతే, జంజా మారుతాలు చెలరేగి చెట్టును వేళ్ళతో సహా మూలమట్టంగా పెల్లగించకపోతే, బొగ్గులకోసం కల్పతరువును పొడిచే మానవుని అజ్ఞానం శృతిమించి రాగాన పడకపోతే ఆ చెట్టు శతాబ్దాల పాటు అక్కడే వుంటుంది గూడా!